

természetesen, hasztalan irtják a szőlőskertekben és majorságokban, új meg új rajok váltják fel az elpusztítottakat.

Az erdőkön pedig — minthogy azok osztatlan közös birtokok — csak az esetben lehetne az irtást megkezdeni, ha a város vagy birtokosság a szedett bogarak után fizetne valamit a lakosságnak. Ez azonban oly jelentékeny kiadással terhelné a várost és birtokosságot, hogy folyó kiadásaik mellett teljesíteni képtelenek volnának. Így azután meg kell elégednünk azzal, hogy legalább a szőlőskertekben s majorságokban rendszeresen irtassék a cserebogár, hogy így legalább a kár a lehető legkisebbre szoríttassék.

Határunkban a mostanihoz tömegéhez és pusztításaihoz hasonló cserebogaras év az 1889-iki volt (az országos átlagnál egy évvel mindig előbb), a közbeeső 1892-iki nagyon szelíd lefolyású volt. KÓTI JERÉMÁS.

(15.) *A szerbtövös hazájául* tévesen Oroszország pusztáit állították; most alig akad növénygeografiai ismerettel megedzett gondolkodó, a ki a szerbtövösnek délamerikai eredetében kételkednék, mert az irodalmi geografiai és geológiai* bizonyítékok az ítélet mérlegét egészen Délamerika javára billentették.

Midőn még a szerbtövös hazájának »két-ségtelenül« Portugalliát tartották, Linné tanítványa, Flygare János, 1768. jun. 15. kelt szerint, a Linné Amoenitates Academicæ VIII. köt. (1785) 9. l. a következőt írja: *Xanthium spinosum* initio quidem haud Europaea fuit planta, quum in Lusitania translatum est, unde amplius ad Montem usque Pessulanum et Veronam late se sparsit« vagyis a szerbtövös eleinte nem európai növény, hanem Portugalliába áthozták, a honnan tovább Montpellierig és Veronáig bőven elterjedt.

E passzusnak csak az az egy kis hibája, hogy nem mondja meg, *unde* translatum est, azaz honnan hozták át Európába a szerbtövist. De ki gondolhatna itt, portugalliabeli behurcolást tekintve, másra, mint Amerikára? Oroszországra nem gondolhattak, mert ott G ü l d e n s t ä d t a szerbtövist Flygare nyilatkozata után csak egy esztendőre

* Borbás V., *A szerbtövös hazája és vándorlása*. Matematikai és Természettudományi Közlemények XXV. kötet 5. sz. — Flatt K., *A szerbtövös őshazája*. 25. Pótfüzet.

(1769) lelte, de erről a botanikusok csak 1787-ben vettek tudomást, két esztendővel később, a midőn már Linnéék a becsempészést kihirdették.

Ha tehát a szerbtövös Paraguay köztársaságban látszólag eredetileg nem vad, mint a Közlöny 1895. 330. l. állítódik, ez nem czáfolja meg a délamerikai őshazát. Nem azért 1. mert Paraguay nem egész Délamerika, 2. mert Paraguayban is nő, házak körül vagy elhagyott művelt helyeken. A növénygeografiai írónak tudniok kell, hogy a növény is termőhelyet cserélhet, kivált, ha a talált jobb helyen háborítatlanabul tenyészhetik, eredeti termőhelyét pedig talán épen a kultúra elpusztítja. Hát a *Chenopodium* vagy a veréb honosságán nem szabad kételkednünk azért, hogy az ember lakása körül él? Az állat meg a növény oda húzódik leginkább, a hol eleségét (és az ótalmat vagy menekülést) legjobban megtalálja. Ebből fejlődik ki bizonyos életközösség. De a helycsere változhat, fajta vagy fajkeletkezést is idézhet elő. Másrészt az ember irtó keze bizonyos növényt saját szülőföldjéről már nem egyszer irtott ki tökéletesen, de az is lehet, hogy a *Xanthium spinosum*-nak az új európai levegő jobban kedvez, mint a délamerikai klíma. Még meglehet, Délamerikából végkép kipusztul, Európában pedig, kivált hazánkban, virulásban marad.

3. Hogy a szerbtövös Paraguayban nagyon kapós néporvosság, szintén odaválóságát igazolja, mert a népies orvosság századokon át száll ivadékról ivadékra, s a nép idegen fűben nem igen keres orvosságot. Hogy csak spanyol neve lenne ott, az még kétes, mert valamely tájon lehet paraguayi neve is, vagy pedig volt, de a divatosabb spanyol neve után a hazait elfelejtették.

Ebből azt látni, hogy könnyebb néhány fél sorral valamit leírni és a Közlönynek beküldeni, mint nehéz növénygeografiai kérdést megoldani, avagy döntőleg megczáfolni.

DR. BORBÁS VINCZE.

(16.) *A hévízi tündérróza szisztematikai neve*. A Természettudományi Közlönynek (499, 555. l.) és Pótfüzeteinek (146—152. l.) tavali évfolyamában többször volt szó arról, hogy a nilusi *Nymphaea Lotus* L. pro minima parte meg a *Nymph. thermalis* D. C. között nincs semmi különbség. Valóban most is mondhatjuk, hogy a kettő közt még csekélyebb átformalódás sincs, amelynek alapján egymástól elválasztani lehetne, úgy hogy a nilusi állótusznak átlántálása

a nagyvárad Püspöktüdőbe kétségtelen, csak a kora meg a körülménye ismeretlen.

Ennek a kétségtelen szisztematikai összetartozásnak ellenére, úgy látszik, a nomenklatura tekintetéből maradt némi kétség és megmagyarázni való (v. ö. Közlöny 1895. 274. lap).

De csak röviden.

Hogy mi a lótoszvirág, arról művelődéstörténetileg, irodalmilag, nyelvészetiileg stb. lehet vitatkozni; még azt is alaposan be lehet bizonyítani, hogy Linné a Species plantarum megírása előtt, a Nilus állótoszját tartotta *N. Lotus*-nak. De hogy szisztematikailag mi a *Nymphaea Lotus* L., ez kétségtelenül meghatározott, a melyet törvénybontás nélkül megbolygatni nem lehet.

Szisztematikailag a fajokat Linné Species plantarum-ának I. kiadásából (1753) számítjuk. Ez a fajok megalkotásának elfogadott első forrása. A mely növénynek nomenklaturáját és faji létét ebből a munkából biztosra megállapíthatjuk, annak előbbi munkák alapján való megfejtésébe, *szisztematikai célból* nem szokás belé bocsátkozni, hogy a Species plantarum-nak megalapított és meghatározott speciestit más módon, előbbi források stb. nyomán alkossuk meg.

Már pedig kétségtelen, hogy Linné a Species plantarum-a 1753. kiadásának 511. lapján legeslegelső helyen ceyloni növényt nevezett *Nymphaea Lotus*-nak, csak kisebb részint értette ide a Nilus állótoszját. A speciestek megalapításának elfogadott forrása alapján tehát a *N. Lotus* L. első helyen és legnagyobb részben ceyloni növény, a későbbi *N. pubescens* Willd. Ez azonban nem zárja ki, hogy művelődéstörténetileg a lótoszvirág más növény ne legyen, vagyis a lótoszvirág nem a szisztematika szabályozta, a *N. Lotus* L. pedig a szisztematika megszabta növényfaj. Linné mulasztása, hogy a művelődéstörténet vagy akár a régi orvosi növények szavait a megalapított növényiszisztematikai nevekkal összehangzásba nem hozta vagy az ellentéteket kiegyenlíteni meg nem kísérlette.

Ha tehát a szisztematikai *Nymphaea Lotus* L. (*N. pubescens* Willd.) ceyloni növény, a nilusi állótosz pedig csak pro minima parte *N. Lotus*, akkor emez más szisztematikai névre szorul. A nilusi állótosznak legrégebb szisztematikai neve, a rá nem alkalmazható *N. Lotus* után a *Castalia mystica* Salib., *Paradisus Londinensis* 1805., 14 tábl. Minthogy pedig a nilusi meg a nagyvárad tündérrózsa közt nincs semmi morfo-

lógiai különbség, az 1805. eredő névvel kell, a szisztematikai prioritás alapján, e növényt (*Nymphaea mystica*) tovább neveznünk, s az 1821-ből datált *N. thermalis* D. C. s az 1825-ben alkotott *N. Aegyptiaca* Opiz mint fölösleges szinonim, használaton kívül marad.

Igy kívánja a növényiszisztematika törvénye; törvénytörően így kell maradni, ha csak a Linné Species plantarum-ához való szigorú ragaszkodást meg nem bontjuk. Megalkuvással, engedéssel, a szabálytól elpártolással, hogy ne mondjam tévelygés útján stb. lehet az elmondottakon csavarintani és más-kép tenni; de ez a szisztematika törvényének útjáról való lelépés s nem az egységes alkotás, hanem a rontás-bontás útja. Bár mindnyájan a megalapított úton haladnánk tovább, az egységes alkotást hamarabb betetőznők.

DR. BORBÁS VINCE.

(17.) *A házi legyek irtása.* Sokan fordultak hozzám azzal a kérdéssel, hogy a légyirtás melyik módját tartom legcélszerűbbnek? Kivált vidéki és főleg falusi ismerőseim panaszták el bajaikat és kellemetlenségeiket.

A légyfogó üvegeket, légyfogó papirost, lépes vesszőket és egyéb hasonló dolgokat nem tartják célravezetőeknek; mert egyrészt lassan működnek, másrészt pedig a legyeknek mindig csak egy részét lehet velök elpusztítani. A nagyszüleink tisztos emlékezetű »légycsapó-ja radikális ugyan, de kényesebb izlésű ember alig tud vele megbarátkozni.

Az én tapasztalatom szerint 20—25 percz alatt valamely helyiségnek valamennyi legyét összefogdoshatjuk a *közönséges lepkehálóval*, minőt a gyermekjáték-kereskedésekben is könnyen kaphatunk. Az ilyen hálót zöld tüllből szokták készíteni, de légyfogásra akárminő színű megjárja; fő dolog, hogy lyuk ne legyen rajta, mert az emberi szemnek fel sem tűnő lyukat mindjárt felhasználják az élelmes legyek az elillanásra.

Reggelként falusi lakásom valamennyi ablakát tökéletesen kitárom, úgy, hogy a levegő és a napsugár egész erejével járhatja a szobát. Ha az ablakok pár óráig egészen tárva voltak, tömérdek légy repül be. A teljes szellőztetés megtörténtével az ablakokra alkalmazzák a szünogháló kereteket és megkezdik a bennrekedt legyeknek lepkehálóval való összefogdosását, a mi valóságos játék a gyermekeknek.

A hálót egyre-másra jobbra-balra hím-bálják a levegőben és a megvadult és ide-oda röpködő legyeket elfogják vele. A mindig a háló mozgásban van, a legyek mind a fenekére szorulnak és egyikök sem szabadulhat ki. Pihenés közben azonban a háló zsákjának közepét a balkéz ujjaiával össze kell fogni és ezzel alsó részét zárva tartani. A falon ülő legyeket is igen kényelmesen lehet ezzel az eszközzel megfogni. E végből a bal kézzel zárva tartott hálót, melynek nyele a jobb kézben van, az ülő légy alá kell helyezni és azután a balkézből eleresztve, az ülő légy fölött kell vele elshintani; a légy fölroppenés közben bele fogódik.

Az összefogdosott legyekkel többféle-képen lehet elbánni. Vannak, a kik a hálóban tömegesen zsongó legyeket egyszerűen kiviszik a szabadba és ott künn kieresztik a hálóból. Én alaposabb elbánást jobbnak tartok. A hálónak alsó részét, vagy csak egyik csücskét, melybe a legyek össze vannak szorulva, valami széles szájú üvegbe helyezzem, melynek például a befőttekhez való üvegek, úgy hogy a háló felső része künn maradhat az üvegből; nyomban néhány csepp benzint is öntünk bele. Azután dugóval vagy kőzgombolyaggal (a háló szövetének az üvegből kinyuló részét az üveg nyakához szorítva) bedugjuk, vagy akár kézzel is befogjuk az üveg nyílását, mire a benzintől a legyek pár másodperc alatt elkábulnak. Az így elkábítottakat vagy rögtön

tűzbe lehet vetni, vagy pedig jól bedugott üvegbe önteni, melyben bezsinbe mártott papírszelet van. Ebben azután vagy egy óra alatt végképen megszűnnek élni.

Az egész kábító eljárás nem tart tovább egy vagy legfeljebb két percnél.

SAJÓ KÁROLY.

(18.) *Földrengés.* N.-Csalomán 1895 június 11-ikén délelőtt 10 óra 40 perczkor délnyugotról északkelet felé, erős moraj kíséretében két másodperczig tartó erős földrengés volt; a szobában a butorok rázódtak.

MÉHES.

(19.) *Napudvar.* Ritka természeti tüneményben gyönyörködtünk Szegzárdon f. é. május 4-ikén. Hatalmas napudvar borította az égbolt keleti negyedének több mint felét. Botom árnyékán tett hozzávetőleges mérés szerint átmérője 48—50 fok volt. Az udvar belsejének gyönyörű intenzív szépiá színe sajátos ellentétben volt a fátýolszerű felhőkkel egyenletesen borított ég fakószürke színével. Az udvart mintegy 2—3 fok szélességű fényes karima övezte a szintörés némi jeleivel: belső fele májbarna, középpütt intenzív fehér fényű volt, mely sugárszerűen világított kifelé, mindinkább elmosódva az ég fakó mezejébe. A tünemény dél tájban elhalványult, de méreteiből nem vesztett. Este felé ismét erősödött. Előtte való éjjel a Holdnak hasonló nagy udvara volt. A levegő víztartalma csekély; barométerállás 774.

TÓTH KÁROLY.

KÉRDÉSEK.

(75.) Kertemben az ültetett bokrokat minden év június havában nagy számmal lepi el a kőrisbogár s rövid időn tönkre teszi lombozatát, kiállhatatlan büzt terjesztve, a kert levegőjét élvezhetetlenné téve; van-e valami mód ezen kelletlen rovarok eltávolítására?

L. K.

(76.) Szíveskedjenek, kérem, nekem egy jó népszerű csillagászati könyvet ajánlani.

F. A.

(77.) Egy utczai talián árulta azt a gyümölcsöt, a melyből mutatót küldök. Azt mondta, *amerikai dió* (inkább mogyoró). Recezés falu száraz burka a retek cikkes beczőjére emlékeztet, a magja olyan, mint a mogyoró bele, ize pörkölt mogyoróéhoz hasonló. Ugy látszik pörkölték. Micsoda nővénynek a termése ez? Miért árulják megpörkölvé? Hogy meg ne avasodjék, avagy

valami mérges hatóanyagát teszik ártalmatlanná?

—DI.

(78.) Miként lehetne segíteni hároméves bikámon, mely már öt tehenet sikeresen fedezett, de most erősen hízik és kötelességét nem akarja teljesíteni.

V. G.

(79.) Mellékeltlen küldök megfeketedett szilvapálinkából egy mintát; szíveskedjenek megállapítani, miként lehetne színteleníteni. A megfeketedés úgy állott elő, hogy a szilvapálinkás hordóból boros lopóval szivtak pálinkát. Kívánatos, hogy a színtelenítés akként történjék, hogy a pálinka ízét el ne veszítse, továbbá az alkalmazandó szer a szervezetre káros hatású ne legyen.

W. S.

(80.) Igen szeretném tudni az okát, hogy a konyhámban levő szellőző kémény miért nem működik; s igen lekötölezne, a

ki útba igazítana akár tanáccsal, akár valamely mű megnevezésével, melyből megtanulhatnám, mi módon javíthatnék a mostani szerkezeten, hogy a konyhai hőmérsékletet tűrhetővé tegyem?

A konyha nyugoti falában, mely a fürdőszobától választja el, egy kémény emelkedik, három czilinderlyukkal; a felső a takaréktűzhely kéménye, a középső a fürdőszobáé, az alsó a szellőző kémény. A szellőző kéményen fent a plafond alatt van egy 25/30 cm. nyílású lyuk vas-zsalúval ellátva; és alul a földszint 30/30 cm. nyílású, vasajtócskával ellátva; mind a kettő a konyhába nyíló. Ezt így tervezte az építető mérnök. De, nyitva tarthatjuk mind az alsó, mind a felső nyílást, sőt még az északi oldalon fekvő ablakot is, a szellőzés alig észrevehető, s a konyhában a meleg majdnem tűrhetetlen, jóformán még télen is. A konyha-ajtót nem szabad nyitva tartani, mert akkor a dupla-épület lakószobái a közbülső folyosón át konyhaszaggal telnek meg. Lehet-e ezen segíteni vagy csak tűrni kell? I. I.

(81.) Egy »Mechanikai Technológia« című könyvben olvasom a következőket (137. lap): »A selymet a selymerek (!) hernyója szolgáltatja, az által, hogy magát begubózza, s e végre a szája alatt levő két nyíláson át a fibroint kibocsátja, mely a mint

a levegőre ér, azonnal egy szálló folyik össze és megszilárdul.«

Szerintem e magyarázat teljesen helytelen; mert midőn a selyemfonál a hernyó száját elhagyja, nem folyik össze egy szálló, hanem megmarad két szálnak, de a hernyó ragasztó-anyaggal összeköti úgy, hogy a feyvertelen szellemek mint egy szál tűnik fel. »Összefolyini« szót már csak azért sem lehet használni, mert meleg szappanos vízbe téve a selyemszálat, a ragasztóanyag felolvad, illetőleg felázik, és ezáltal két, a mikroszkóp segítségével könnyen elválasztható szálat kapunk, melyek pl. a goniométerben és deklináció-mérőkben »Coconfaden« néven használtatnak is. Hibás felfogásnak tartom, hogy a két fibroin-szál »egy szálló folyik össze«.

Kérném e fölől szíves felvilágosításukat.

P. S.

(82.) Mi okozza a mellékelt diófában ama vajatokat, melyek miatt a fa ágai tönkremennek?

W. V.

(83.) Több őszi barackfa levelét küldöm itten. Az egész fa levelei emberi fül módjára el vannak torzulva, meg vannak vastagodva, s húsos, porczogós állományúak. Az egész fának sajátságos tekintet ad a levelek emez össze-vissza kunkorodása s némileg megvörösödése. Mi okozhatja ezt? L. J.

FELELETEK.

(42.) Az »Odol« szájviz és »Odol« fogpor összetétele aligha felel meg a 310. füzetben közölt recipének, mert egyrészt az ott felsorolt alkotórészek valamennyiének pontos kimutatására eddig semmiféle analitikai módszer nem áll rendelkezésünkre s legfeljebb a megizelés nyujthat némi útbaigazítást; másrészt pedig alig hihető, hogy a készítő recipéjüket közölték volna.

Az sem áll, hogy a 30 kr. értékűnek mondott és I frtért eladott szájvizen 233⁰/₀ haszon maradna, mert a szájvizhez szükséges anyagok értékén kívül, még egyéb költségek is terhelik a készítményt, ú. m. a készítő regie-költségei (helyiség- és munkabér, edénytörés stb.), a hirdetések, a hitelezésnél rendszerint bekövetkező veszteségek; ezenkívül tekintetbe veendő, hogy a készítő nem adja el készítményét a fogyasztónak directe, hanem értékesítését a kereskedő közvetíti, kinek a készítmény után fizetendő csomagolási, szállítási és vámköltségeken kívül szintén vannak tetemes regie-

költségei. Hogy tehát a tényleges hasznot megtudjuk, ama 233⁰/₀-ból még mind ezen költségeket is le kell vonnunk. Tagadhatatlan azonban, hogy a készítőnek, ha készítményéből — a hasonló cikkekben való nagy verseny daczára — sokat tud értékesíteni, mindenesetre nagy haszna marad; az pedig csak természetes, hiszen azért készíti; a kereskedő is csak a haszon kedvéért árulja portékáit.

Mindezekből tehát az a tanulság, hogy a ki szájvizet használ és drágálja az »Odol« vagy más hasonló készítmény árát, és nem rösteli a fáradságot, az olcsóbban, sőt teljesen szája íze szerint készítheti magának azt otthon. Ugyanez áll a fogporra is. Ezen szerekkel szemben minden egyéb óvakodás és felvilágosítás fölös, kivéve azon esetet, ha valamely szer az egészségre ártalmasnak bizonyul.

Szembeszökő példával illusztrálom végül felszólalásomat: Kávéházban egy piccolo-kávéért minden felháborodás nélkül fizetünk

13 krt, holott tudjuk, hogy a hozzá való anyag legfeljebb 3 kr.-ba került (vagyis a haszon 230⁰/₀ volna), mert itt akarva, nem akarva látjuk, hogy a kávésnak a nyers kávé és czukron kívül még sok egyéb regie-költségei is vannak. A boltban vásárolt cikkeknél azonban a regie- és egyéb költségekre elfelejtünk gondolni.

GERSTER M.

(74.) A nád levágása után ősszel a nádtelep széléről 10—20 dm² nagyságú lepényeket kell éles ásóval a nádnak egymásba fonódott töveiből és gyökereiből vágni s ezen lepényeket frissen s nedvesen tartva a nádál beültetendő folyócska szélére épen olyan mélység s más egyéb viszonyok közzé helyezni, mint a minők között termett. Természetes, hogy e munkánál a nádnak mélyen az iszapba nyúló kapaszkodó gyökerei elszakadnak, de az nem baj, csak 1—2 karóval kell a lepényt az elsodrás ellen biztosítani addig, míg új termőhelyén újra megnőnek kapaszkodó gyökerei; kedvező helyen a nád gyorsan terjeszkedik.

HATHALMI GABNAY FERENCZ.

(74.) A nád ültetése április, május, vagy legkésőbb júniusban foganatosítandó; az ennél korábbi ültetés nem ajánlatos, mert a fiatal növény az esetleges fagyoktól sokat szenvedhetne. A kiültetett nádnak gondozása nem ad semmi nagyobb fáradságot, mivel tisztán csak a víz főkövetelménye, — víz nélküli helyen pedig nem tenyészik. A szaporítás *magról*, *tőkeosztásról*, vagy *hajtásról* történhetik. A betelepítendő területről először is a víz vezetendő le, s csak akkor gondolhatunk a szaporítás egyik vagy másik módjára. Az ültetés vagy ekebarázdába, vagy ásónyomba történik; a sortávolság 50—100 cm., a növénytávolság 20—30 cm. lehet. A *magról* való szaporítás nem biztos, s így többnyire csak az utóbbi két módot alkalmazzák. A *tőke*- vagy *gyöktörzs*, melyet az anyatótól választunk el, mintegy 15 cm. mélységben veendő ki, illetőleg teendő a földbe. Ennek sikerét biztosítandó a nád törzsét a föld felett levő apró részlettel együtt olyképen igyekezzünk kivenni, hogy a hozzá tapadt föld le ne essék, s a nagyobb csomók szétszedve ültetendők a már előre elkészített lyukakba, illetőleg barázdába, melyek azután befedendők. A nád *hajtásait*, midőn már a növésben kissé előhaladt, a mi körülbelül júniusban történik, jó sikerrel lehet a szaporításra felhasználni, ha az anyatótól

elválasztva más helyre ültetjük, mely azonban minden esetre elég vízenyős legyen; az ily tő gyorsabban fejlődik, s hamarabb megerősödik.

A nádnak sem télen, sem nyáron nem volna szabad szárazon állani, mert az nagyban árt fejlődésének. Ujjonnan kiültetett nádnak körülbelül hét esztendő kell, míg megerősödik és hasznosítható aratást ad.

MILHOFFER SÁNDOR.

(75.) A kőrisbogarakat (*Lytta vesicatoria*) a megjelenéstől visszariasztani nem lehet. Ha már itt vannak, elpusztításuk legegyszerűbb és leghathatósabb módja a bogarak összefogdosása, a mi legsikeresebb reggel vagy borus időben, mikor még nem annyira mozgékonyak; leterített ruhára vagy felfordított esernyőre kell őket lerázní és forró vízben elpusztítani. Az eladásra szánt kőrisbogarakat azonban célszerűbb étherrel, benzinnel vagy terpentinolaj gőzével zárt edényben megfojtani, mert a vízben megöltek könnyen penészesednek. (R. A.) H. G.

(76.) Egyik jó csillagászati munka Diesterweg, *Populäre Astronomie*. Neu herausgegeben von Dr. Wilhelm Mayer, Direktor d. Urania in Berlin. W. V.

(77.) A beküldött termés az *Arachis hypogaea* L. termése, mely »földi mogoró« néven ismeretes; a csónakosvirágúak (Papilionacea) családjába tartozik, egynyári növény s az a nevezetes tulajdonsága van, hogy elvirítva, érni kezdő magházait a föld alá bujtatja s termései tényleg a föld alatt érnek meg; hazája Dél-Amerika trópusi része, de olajos magvaiért Afrikában, Ázsiában és Dél-Európában is termesztik; a budapesti botanikus kertben is virít, s olykor meg is érleli hüvelyeit.

P. J.

(78.) A hizásnak indult bikával a következőket lehet megkísérlni: 1. Szűkebb takarmányozásra kell szorítani, hogy zsíroságából, elnehezedségéből veszítsen; 2. a takarmányba keverten adjanak be neki naponként 10—20 gramm tört fekete borsot vagy paprikát; 3. ne az eddigi, hanem más helyen bocsássák össze a tehennel, s legyen gondjuk rá, hogy kíváncsi szemek s egyebek ne zavarják az állatot; 4. ha módjokban van, fedeztessenek e bika jelenlétében más bikával; 5. próbáljanak vele idegen tehenet fedeztetni; 6. végső esetben, ha az előbbieket cserben hagyják, adjanak be neki egy gramm kőrisbogár-poit naponként, de

csak három napig. Ha ez sem használ, a bika kimustrálandó.

Kimustrálásával azonban jó lesz szeptemberig várni, mert nem lehetetlen, hogy a három éves állat fél évvel idősebbé válva, még kitűnően megfelelhessen feladatának. Ez magyar fajtánál gyakori eset. (Állatorvosi Akadémia.) M. K.

(79.) A szilvrium derítését olyformán végezze, hogy hektoliterenként 1 deka (10 gramm) tiszta fehér zselatint (előbb kevés vízben áztatva s azután melegítés közben feloldva) hozzákever, a hordó tartalmát fakavaróval jól felkavarja és azután magára hagyja, míg a folyadék meg nem tisztul. Színe valamivel világosabbá válik ugyan, de ismét hordóba fejtve, újra visszakapja szép színét. W. V.

(80.) A bajon alig lehet segíteni, mert a három oldalról más helyiségekkel körülvett konyhában *annyi meleget fejleszt a szabadon elhelyezett* takaréktűzhely, hogy a szellőző nyíláson elvonuló meleg elenyésző csekély a fejlődött összes meleghez képest. Enyhíteni lehetne az által, hogy az szabadon álló falban fent (egészen a plafon mellett), de lent is, a padló szintjében 2—2 0-6 m. nyílást csináltat és azokat redőkkel elzáratja. A meleg levegő fent elvonulhat és a friss, nehezebb levegő az alsó nyílásokon betódulhat, mert csak úgy sikerül a racionális szellőzés, ha gondoskodva van, hogy a tér legmélyebb pontján elegendő friss levegő jöhessen be. W. V.

(81.) Igaza van. A szerző állítása helytelen. A fibroin a levegővel érintkezvén, felületesen selyemenyvvé oxidálódik és ez köti össze a kettős-szálát. A szappanoldat vagy híg boraxoldat a többnyire sárgászínű

enyvet feloldja s keletkezik azután az úgynevezett »nyitott selyem« (offene oder geschälte Seide), mely most már csak *egy* szálból áll és tiszta fehér. W. V.

(82.) A beküldött diófában a károsítást a *fafűróhernyó* (*Zeusera pyrina*) okozza. Nálunk leggyakrabban az almafában, körtefában, hársfában és nyárfában él, de másféle fát is elég gyakran megtámad, benne különféle irányban haladó lyukakat rág, ott telet ki, ott bábozódik be s csak mint fekete pettyes fehér színű lepke hagyja el. A nőstény azután párosodás után távcsőformán kitolható tojócsövével a fák repedéseibe rakja petéit, szerencsére egy-egy fába csak keveset, így azután ritkán vesz ki a fa teljesen. De eléggé elbetegesedhetik. A kinőtt hernyók gyakran elárulják magukat, mikor a meg-rágott farészek fölöslegét a fa oldalán rágott lyukon kitolják. Ilyenkor a gazdák vagy kivágják a fából, vagy tüzes dróttal szokták halálra sebesíteni. (R. Á.) B. L.

(83.) Az őszibarackfa leveleinek az eltorzulását az *Exoascus deformans* Fckl. nevű gomba hozta létre. E gombától a levelek felső lapjuk felől hólyagosan feldúzzadnak, úgy hogy alsó lapjuk felől nagy mélyedések támadnak, az erősebben megtámadott levelek pedig össze-vissza fodrosodnak. A levélnek a gombától megtámadott része rendszeren megvörösödik, s nagyjából épen ez különbözteti meg attól a levéltorzulástól, melyet az *Aphis Persicae* Fonsc. nevű levéltetű szivása idéz elő a barack levelein, s melyek rendszeren zöldek vagy sárgásak maradnak. De sokszor a két ellenség egyszerre is támad; ilyenkor csak a mikroszkóp segít eldönteni, hogy melyik a baj tulajdonképeni okozója. Úgy szernek a megtámadott galy lemettségét ajánlják. (R. Á.) B. L.

Creative Commons License Deed

Nevezd meg! - Így add tovább! 3.0 Unported (CC BY-SA 3.0)

Ez a [Legal Code \(Jogi változat, vagyis a teljes licenc\)](#) szövegének közérthető nyelven megfogalmazott kivonata.

[Figyelmeztetés](#)

A következőket teheted a művel:

szabadon másolhatod, terjesztheted, bemutathatod és előadhatod a művet

származékos műveket (feldolgozásokat) hozhatsz létre

kereskedelmi célra is felhasználhatod a művet

Az alábbi feltételekkel:

Nevezd meg! — A szerző vagy a jogosult által meghatározott módon fel kell tüntetned a műhöz kapcsolódó információkat (pl. a szerző nevét vagy álnévét, a Mű címét).

Így add tovább! — Ha megváltoztatod, átalakítod, feldolgozod ezt a művet, az így létrejött alkotást csak a jelenlegivel megegyező licenc alatt terjesztheted.

Az alábbiak figyelembevételével:

Engedélyezés — A szerzői jogok tulajdonosának engedélyével bármelyik fenti feltételtől [eltérhatsz](#).

Közkinccs — Where the work or any of its elements is in the [public domain](#) under applicable law, that status is in no way affected by the license.

Más jogok — A következő jogokat a licenc semmiben nem befolyásolja:

- Your fair dealing or [fair use](#) rights, or other applicable copyright exceptions and limitations;
- A szerző [személyhez fűződő](#) jogai
- Más személyeknek a művet vagy a mű használatát érintő jogai, mint például a [személyiségi jogok](#) vagy az adatvédelmi jogok.

- **Jelzés** — Bármilyen felhasználás vagy terjesztés esetén egyértelműen jelezned kell mások felé ezen mű licencfeltételeit.